

Hồi ký chất độc da cam - nước mắt và nụ cười

Hoàng Hải Yến

Chủ tịch Hội LHPN phường Vĩnh Ninh, TP. Huế

Trong chiến tranh xâm lược Việt Nam, đặc biệt là giai đoạn từ 1965-1971, đế quốc Mỹ đã dùng nhiều loại chất diệt cỏ, làm trụi lá cây nhằm phá hoại nước ta cả về quân sự lẫn kinh tế. Một trong số đó là Chất độc màu da cam. Không chỉ làm mất cân bằng sinh thái môi trường, chất độc da cam còn tác động xấu đến con người. Nhiều dân thường, bộ đội sống trong vùng bị rải chất độc hóa học đã bị mắc các bệnh hiểm nghèo, đặc biệt là ung thư. Nhiều phụ nữ đã bị sảy thai, đẻ non. Nguy hiểm hơn cả là chất độc da cam đã để lại di chứng cho đời sau những người bị nhiễm, mặc dù sinh ra sau chiến tranh, thậm chí ở rất xa nơi có chiến sự, cũng mắc các bệnh hiểm nghèo như câm, mù, điếc, tâm thần, hoặc có hình hài dị dạng, trở thành nỗi đau và gánh nặng to lớn không chỉ cho họ và gia đình, mà còn cho cả xã hội. Có những nạn nhân biết vượt qua nỗi đau, vươn lên để có một cuộc sống bình thường, cống hiến cho xã hội, trong đó có cô bé Hoài Anh ở phường Vĩnh Ninh, thành phố Huế. Hiện cô đang là cán bộ chuyên viên của dự án Plan (một tổ chức phi chính phủ tại Huế).

Ai đã từng gặp Hoài Anh đều có ấn tượng khá mạnh bởi sự tự tin và khuôn mặt khá khả ái cùng nụ cười lấp lánh trong khi chiều cao của cô chỉ hơn 1m. Tôi chợt nghĩ đến câu nói của một vĩ nhân rằng “Chiều cao của một con người được tính bằng chiều dài từ trên trời xuống đỉnh đầu của họ chứ không phải từ dưới đất lên”. Tuy nhiên, khi nhớ một quãng đời khó khăn nhất, Hoài Anh cũng thấy “Đó là cả 1 chuỗi hồi ức pha trộn giữa nước mắt và nụ cười”, hậu quả của việc bố mẹ cô bị nhiễm chất độc da cam.

Sinh tháng 2/1978, khi đất nước đã hoàn toàn giải phóng, cô bé kém may mắn hơn người chị gái hơn cô 5 tuổi bởi ngay lúc lọt lòng mẹ, cổ của cô đã vô cùng yếu ớt và hoàn toàn bất động. Cha mẹ cô đã cảm nhận “bóng ma” của chất độc da cam bởi cả hai người đã từng công tác thời gian dài ở chiến trường B (Quảng Trị), khi họ gặp gỡ và yêu thương nhau cũng chính là lúc đế quốc Mỹ tăng cường rải thảm chất độc da cam nhằm tiêu diệt sự sống của chiến trường B. Nhưng họ vẫn thầm mong chỉ là một chút trục trặc, rồi con mình sẽ khỏe mạnh như bao đứa trẻ khác. Với kinh nghiệm giảng dạy chuyên khoa nhi, mẹ Hoài Anh đã đưa con đi chạy chữa khắp nơi, thậm chí đưa con ra bệnh viện nhi TW suốt cả năm ròng. Như để đền đáp những công lao khó nhọc của cha mẹ, 6 tuổi, Hoài Anh cũng được vào lớp 1 dù tới 3 tuổi mới có thể lẫm chẫm đi. Nhưng trí não và thân thể phát triển bình thường, toàn bộ tứ chi của Hoài Anh hầu như dừng lại và không khác gì lúc mới sinh ra. Vì sự dị thường đó mà Hoài Anh từng phải đương đầu với sự kỳ thị và sự chọc ghẹo của bạn bè suốt một thời gian dài.

Học đến lớp 2, lớp 3, biết tự đứng trước gương so sánh bề ngoài của mình với bạn bè, cô mới biết vì sao bố phải bế cô tới trường gặp thầy Hiệu trưởng và thầy cô để gửi gắm... Cũng thời điểm đó, cô mới từ từ nhận biết chuyện bạn bè thường chạy theo mình để nhìn ngắm, chỉ chỗ không phải bởi hâm mộ mà chỉ để chọc ghẹo sự bất bình thường hình thể cô mà thôi. Hoài Anh không chỉ cảm thấy bị cô lập, cô đơn, sợ hãi mà sự kỳ thị đó đã đẩy Hoài Anh tới việc oán trách các bậc sinh thành đã cho mình sự sống, một thời gian dài cuộc sống của cô toàn nước mắt và cô cũng đã từng nói với bố mẹ, tại sao không bóp mũi cho cô chết ngay từ khi mới sinh ra?

Nhưng rồi thời gian trôi đi, sự quan tâm của gia đình, sự hỗ trợ của thầy cô, bạn bè giúp đưa đón cô trong quá trình học tập, tránh được những khó khăn khi đi lại. Đặc

biệt với sự thương yêu của các anh chị con chú, con bác ở quê nhà thường xuyên tìm bắt mỗi lần hàng trăm con cóc để mẹ cô tự tay chế biến thành thực phẩm bổ sung dinh dưỡng cho cô, Hoài Anh dần trưởng thành, tâm tư tình cảm của cô ngày một ổn định, cô đã chấp nhận sự thật và dần dần, nước mắt đã được thay thế bằng nụ cười. Cô liên tục hoàn thành xuất sắc các chương trình học tập, suốt 9 năm học cấp 1, cấp 2 đạt danh hiệu học sinh giỏi, 3 năm cấp 3 tại trường Quốc học Huế đạt học sinh tiên tiến. Cô ước mơ theo đuổi ngành kiến trúc nhưng sau khi được bố phân tích về sự nặng nhọc của công việc kiến trúc sư là phải thi sát công trình, leo trèo khắp các giàn giáo, ước mơ đó bị “phá sản”. Hoài Anh nản lòng lắm. Nhờ bố “khích tướng” rằng cô chẳng có nghị lực, chẳng thi đậu đại học đâu, Hoài Anh quyết tâm thi đại học Ngoại ngữ thuộc trường ĐH Khoa học Huế (ngành tiếng Pháp) để chứng minh khả năng thực có của mình. Và để tiếp tục khẳng định mình, Hoài Anh đã chấp nhận đi học ngành mà cô không hề thích. Nhưng cũng chính tại đây, hạnh phúc đã đến với Hoài Anh vì cô gặp được một người con trai lớn hơn cô 2 tuổi biết tôn trọng, ngưỡng mộ và yêu thương mình. Hoài Anh vui nhất là sau khi quen nhau, bạn của cô ngày càng có những thay đổi tích cực, từ chỗ khó tính, ít biết quan tâm tới người trong gia đình và bạn bè xung quanh. Hoài Anh tâm sự: *“Ước mơ của mình không thực hiện được nhưng vẫn đau đáu trong tim tình yêu dành cho kiến trúc nên sau hơn một năm vào đại học, số phận đã đưa đẩy mình gặp, làm quen với anh, 1 sinh viên ngành kiến trúc để rồi trong suốt hơn 2 năm còn lại đó, bọn mình luôn gần gũi, chia sẻ những khó khăn. Thậm chí, ước mơ của mình như truyền thổi sang anh qua những lúc cùng thức đêm hoàn thành các bài tập kiến trúc”*. Họ đã yêu thương nhau từ lúc nào không biết và đã có một cậu con trai khôi ngô, tuấn tú...”. Cô luôn thầm cảm ơn tình yêu của anh với sự kết mầm yêu thương là bé Bin kháu khỉnh hiện đã 9 tuổi, học lớp 4, ngày càng khôn lớn, thông minh và cô vui nhất chính là Bin rất yêu thương mẹ, luôn tự hào về mẹ và rất vui khi được xuất hiện cùng mẹ ở mọi lúc, mọi nơi.

Thực tế, không chính thức công khai cô và con trai với gia đình bên nội nhưng đối với bên ngoại, anh luôn là người con rể được mọi người yêu thương, tôn trọng, trong giấy khai sinh của Bin có đầy đủ tên bố mẹ và anh cũng thường xuyên quan tâm thăm hỏi, động viên 2 mẹ con những khi rảnh rỗi. Hiện nay, ở cơ quan, cô được mệnh danh là *“người mẫu thời trang”* bởi rất ý thức về hình hài của mình. Để tạo cái nhìn thân thiện từ mọi phía, cô quan tâm lựa chọn những mẫu thời trang giản dị nhưng vẫn rất đẹp và phù hợp với mình để khi mọi người nhìn vào đều cảm thấy dễ chịu và chấp nhận.

Khi triển khai điểm tiêu đề án 343 của Trung ương Hội LHPN Việt Nam tại Hội LHPN phường Vĩnh Ninh về đẩy mạnh tuyên truyền những phẩm chất phụ nữ Việt Nam thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa cần đảm bảo *“Tự tin, tự trọng, đảm đang, trung hậu”* tôi hỏi *“Tại sao cuộc đời bạn khổ thế mà lúc nào bạn cũng thấy bạn tự tin với nụ cười rạng rỡ?”*, Hoài Anh nhẹ nhàng chia sẻ: *“Thời phong kiến, phụ nữ thiệt thòi đủ thứ cũng một phần do họ không được tạo điều kiện để phát triển, loanh quanh mãi trong mấy bức tường với tam tòng tứ đức. Ngày nay, khoa học phát triển, nhận thức xã hội ngày càng tạo điều kiện cho bình đẳng giới phát triển, với nỗ lực của mình, phụ nữ đã có được nhiều đóng góp cho gia đình và xã hội, nhưng 1 số ít phụ nữ lại bước quá đà, hiểu sai về sự bình đẳng, sự tự tin dẫn đến những biểu hiện thái quá và đánh mất lòng tự trọng, thì việc đẩy mạnh tuyên truyền giáo dục cho phụ nữ về các phẩm chất tự tin, tự trọng rất cần thiết giúp cho chị em mình ngày càng hoàn thiện... Thực ra, phụ nữ mình giỏi lắm, có biết bao nhiêu bác sĩ, kỹ sư giỏi cũng như các nhà khoa học là nữ. Như em đây, hiện giờ thỉnh thoảng vẫn rất buồn, nhiều đêm vẫn thầm*

roi nước mắt vì thực tế người mình yêu thương giờ công tác mãi tận Hà Nội, đã lập gia đình với người con gái khác và họ cũng đã có 2 con gái nhưng rồi sau đó em lại từ nử, nếu mình không có lòng tự trọng, không tự tin vào bản thân mình thì ai là điều đó cho mình? Thế là em lại gạt nước mắt để cười và tự nử phải cố gắng, cố gắng hơn nữa để còn nuôi dạy cu Bin và góp một chút gì đó, dù rất nhỏ qua công việc của mình để cùng xã hội cộng đồng xây dựng quê hương nữa chứ”.

Năm 2012, Hoài Anh đã được Hội Nạn nhân chất độc da cam tỉnh Thừa thiên Huế phối hợp với Đài truyền hình MBH của Hàn Quốc mời sang Hàn Quốc nghỉ ngơi và giao lưu với Hội Nạn nhân chất độc da cam của bạn. Họ đã từng là cựu binh tham chiến tại Việt Nam và giờ đây phải trả giá bằng di chứng chiến tranh với chất độc da cam đang từng ngày tàn phá thân thể họ nên họ luôn ăn năn, luôn nỗ lực mong góp phần vào việc đấu tranh giành lại công bằng cho những nạn nhân chất độc da cam trên khắp thế giới. Cũng chính đợt giao lưu này đã thôi thúc Hoài Anh tiếp tục thực hiện mong ước dy học mà theo cô, chỉ cần cố gắng, cố gắng thật nhiều ắt sẽ đạt được mục đích, tìm kiếm cơ hội cho mình.